

Warszawa, dnia 30 listopada 2017 r.

**Prezes
Sądu Okręgowego w Warszawie**

Wiz-450-430/17
dot. Wiz-400-304/17

**Pani
Beata Waś
Prezes
Sądu Apelacyjnego
w Warszawie**

Szanowna Pani Prezes,

W związku z pismem z dnia 2 listopada 2017 roku Pana Jacka Kosonogi Dyrektora Biura Studiów i Analiz Sądu Najwyższego (BSA IIII-055-680/17), uprzejmie przedstawiam zgłoszone przez Sąd Okręgowy w Warszawie oraz Sądy Rejonowe z okręgu tego Sądu rozbieżności w wykładni prawa oraz luki w prawie:

I. Pion karny

1. Problematyka jednoczesnego stosowania wobec tego samego sprawcy kilku środków zabezpieczających wskazanych w art. 93a § 1 pkt 4 k.k. - pobyt w zakładzie psychiatrycznym - orzeczonych odrębnymi postanowieniami różnych sądów.

W praktyce dochodzi do sytuacji, gdy jeden lub więcej sądów w ramach wykonywania środka rozstrzyga np. o jego zmianie na wolnościowy, zmianie placówki leczniczej, zmianie warunków zabezpieczenia. W praktyce, sądy niejednokrotnie nie posiadają wiedzy o decyzjach podejmowanych w innych sprawach, a ponadto istnieje ryzyko, że dwa różne sądy podejmą odmienne decyzje wobec tego samego sprawcy.

2. Rozbieżności w zakresie pouczeń dla oskarżonych będących cudzoziemcami.

Jedna ze stosowanych praktyk to doręczanie wyroku wydanego na rozprawie albo na posiedzeniu w trybie art. 335 § 1 k.p.k. oskarżonemu będącemu cudzoziemcem po

przetłumaczeniu wraz pouczeniem o możliwości złożenia wniosku o sporządzenie uzasadnienia w terminie 7 dni od doręczenia wyroku.

Druga, to doręczanie wyroku wydanego na rozprawie albo na posiedzeniu w trybie art. 335 § 1 k.p.k. oskarżonemu będącemu cudzoziemcem po przetłumaczeniu, przy czym w takiej sytuacji przyjmuje się, że termin do złożenia wniosku o sporządzenie uzasadnienia wyroku biegnie od ogłoszenia wyroku.

II. Pion cywilny, egzekucyjny i ksiąg wieczystych

1. Rozbieżności w zakresie dopuszczalności powództw o ustalenie prawa do lokalu socjalnego i dopuszczalności drogi sądowej w sprawach o eksmisję z pomieszczeń tymczasowych.

Problem dotyczy sprzedaży nieruchomości w drodze licytacji w sytuacji, gdy zamieszkuje ich osoby uprawnione do lokalu socjalnego. W postanowieniach o przysądzeniu własności sądy nie orzekają o uprawnieniach dłużnika do lokalu socjalnego. Z kolei problem eksmisji z pomieszczeń tymczasowych dotyczy wykładni art. 1046 § 4 k.p.c., regulującego tryb postępowania w sprawie o opróżnienie pomieszczenia. Kwestia ta jest przedmiotem pytania prawnego do Sądu Najwyższego, sygn. III CZP 61/17.

2. Wykładnia pojęcia „postępowanie wszczęte po wejściu w życie ustawy” w związku z treścią przepisu art. 21 ust. 1 ustawy z dnia 10 lipca 2015r. (Dz. U. z 2015 r. poz. 1311) obowiązującej od dnia 8 września 2016r. o zmianie ustawy kodeks cywilny, ustawy kodeks postępowania cywilnego i zmianie niektórych innych ustaw, stanowiącego, że przepisy ustaw zmienianych w art. 2 i art. 3, w brzmieniu nadanym ustawą, stosuje się do postępowań wszczętych po wejściu w życie ustawy w zw. z art. 759 § 1¹ k.p.c.

Wątpliwość budzi, czy przez datę wszczęcia postępowania rozumieć należy datę złożenia wniosku o wszczęcie egzekucji (wszczęcie samego postępowania egzekucyjnego) czy też datę wszczęcia postępowania skargowego, tj. datę złożenia skargi na czynności komornika.

Art. 759 § 1¹ k.p.c. określa ogólnie kompetencje referendarza sądowego w postępowaniu egzekucyjnym. W postępowaniu toczącym się ze skargi na czynności komornika, referendarz sądowy ma kompetencję – zgodnie z art. 759 § 1¹ k.p.c. – do rozpoznania skargi na czynność komornika wniesionej po 8 września 2016r. w postępowaniu egzekucyjnym wszczętym przed tym dniem, w tym do wydawania

zarządzeń nadzorczych w oparciu o art. 759 § 2 k.p.c. Rozstrzygnięcie tej kwestii będzie miało wpływ na ustalenie, w jakim składzie sąd rozpozna skargę na postanowienie referendarza – czy zrobi to w składzie wynikającym z art. 767^{3a} k.p.c. w brzmieniu obowiązującym przed czy po 8 września 2016r. (w składzie trzyosobowym czy jednoosobowym).

Należy wskazać, że Sąd Najwyższy w czasie obowiązywania kodeksu postępowania cywilnego kilkakrotnie zajmował się kwestią pojęcia „sprawa”, m. in. w uchwale 7 sędziów Sądu Najwyższego w sprawie III CZP 142/07 oraz uchwale III CZP 73/14, wyjaśniając, że skarga na czynność komornika inicjuje odrębną sprawę. Rozbieżność w wykładni wskazanych przepisów pojawiła się w sprawie zawisłej przed Sądem Rejonowym dla Warszawy-Mokotowa w Warszawie o sygn. XVI Co 1472/17.

3. Wykładnia przepisów dotyczących przedawnienia roszczeń w sprawach o zwrot tzw. opłat likwidacyjnych oraz innych opłat pobranych przez ubezpieczycieli na podstawie umów ubezpieczenia na życie z ubezpieczeniowymi funduszami kapitałowymi, czyli umów ubezpieczenia z elementem inwestycyjnym (tzw. polisolokaty).

W wyroku z dnia 5 maja 2016r. sygn. akt V Ca 2442/15, Sąd Okręgowy w Warszawie przyjął 10-letni okres przedawnienia, wywodząc to z faktu, iż żądanie zwrotu opłaty likwidacyjnej niezasadnie zatrzymanej, pobranej przez ubezpieczyciela nie stanowi „roszczenia z umowy ubezpieczenia”, zatem brak było podstaw dla zastosowania terminu z art. 819 § 1 k.c. Żądanie takie dotyczy roszczenia z tytułu zapłaty wobec zakończenia obowiązywania umowy mającej charakter umowy nienazwanej. Umowa dotycząca tzw. polisolokaty zawierała w części postanowienia dotyczące ubezpieczenia, jednak ze względu na element kapitałowy brak było podstaw dla uznania jej w całości jako umowy ubezpieczenia. Skoro zatem roszczenie to wynikało z postanowień umownych ówczesznie obowiązujących strony ale nie stanowiło żądania zapłaty z tytułu umowy ubezpieczenia, lecz z tytułu łączącego strony zobowiązania o charakterze inwestycyjnym, zastosowanie w sprawie miał art. 118 k.c. tj. 10-letni termin przedawnienia roszczenia dochodzonego niniejszym pozwem, który jeszcze nie upłynął. Z kolei w wyroku z dnia 21 września 2017r. sygn. akt V Ca 1515/17 Sąd Okręgowy w Warszawie, odmiennie od Sądu I instancji, przyjął 3-letni termin przedawnienia powołując się właśnie na art. 819 k.c.

Wątpliwości budzi także podstawa, w oparciu o którą zasądzane są roszczenia na rzecz powodów – czy są to przepisy o bezpodstawnym wzbogaceniu czy też pozostała w obiegu część umowy oraz termin przedawnienia.

4. Kwestia wykreślenia zabezpieczenia z działu III księgi wieczystej, ustanowionego przez Komisję do spraw usuwania skutków prawnych decyzji reprivatyzacyjnych dotyczących nieruchomości warszawskich, wydanych z naruszeniem prawa - wątpliwości budzi interpretacja art. 25, 29, 40 ustawy z dnia 9 marca 2017 r. o szczególnych zasadach usuwania skutków prawnych decyzji reprivatyzacyjnych dotyczących nieruchomości warszawskich, wydanych z naruszeniem prawa.

W przypadku wydania przez Komisję decyzji w postępowaniu rozpoznawczym, w której uchyla decyzję reprivatyzacyjną w całości i przekazuje sprawę do ponownego rozpatrzenia organowi, który wydał ostateczną decyzję reprivatyzacyjną, jeżeli decyzja ta – zgodnie z art. 29 ust. 1 pkt 3 – została wydana z naruszeniem prawa, a konieczny do wyjaśnienia zakres sprawy ma istotny wpływ na jej rozstrzygnięcie, wykreślenie zabezpieczenia w postaci wpisu w księdze wieczystej może nastąpić tylko na wniosek Komisji. Prawo do złożenia wniosku o wykreślenie zabezpieczenia posiada wyłącznie Komisja, jednocześnie pozbawiono tego prawa podmiot ujawniony w dziale II księgi wieczystej, chroniony rękojmią wiary publicznej ksiąg wieczystych. Wskazać należy na niespójność w przepisach regulacji, bowiem odniesienie do tej samej decyzji wydanej na podstawie art. 29 ust. 1 pkt 3, o której mowa w art. 25 ustawy, znajduje się w art. 40 ust. 1 ustawy, dotyczącym wykreślenia w księdze wieczystej wpisu dokonanego na podstawie uchylonej decyzji reprivatyzacyjnej. Otóż zgodnie z art. 40 ust. 1 ostateczna decyzja wydana przez Komisję w postępowaniu rozpoznawczym, w którym uchyla decyzję reprivatyzacyjną w całości albo w części i w tym zakresie orzeka co do istoty sprawy, stanowi podstawę wykreślenia w księdze wieczystej wpisu dokonanego na podstawie uchylonej decyzji reprivatyzacyjnej albo na podstawie aktu notarialnego sporządzonego z uwzględnieniem uchylonej decyzji reprivatyzacyjnej. Ta sama decyzja wydana zgodnie z art. 29 ust. 1 pkt 3 stanowi podstawę wpisu (wykreślenia) zarówno w dziale II jak i w dziale III księgi wieczystej. Jeśli wniosek dotyczy wykreślenia zabezpieczenia z działu III księgi wieczystej to wyłącznie uprawnionym do jego złożenia jest Komisja – zgodnie z art. 25 ustawy. Natomiast, jeśli wniosek dotyczy wykreślenia z księgi wieczystej wpisu dokonanego na podstawie uchylonej decyzji reprivatyzacyjnej lub na podstawie aktu notarialnego sporządzonego z uwzględnieniem uchylonej decyzji, wówczas zgodnie z art. 626² § 5 k.p.c. wniosek o wpis może złożyć właściciel nieruchomości, użytkownik wieczysty, osoba, na rzecz której wpis ma nastąpić.

5. Wykreślenie w księdze wieczystej wpisu dokonanego na podstawie uchylonej decyzji reprivatyzacyjnej przez Komisję do spraw usuwania skutków prawnych

decyzji reprivatyzacyjnych dotyczących nieruchomości warszawskich, wydanych z naruszeniem prawa - art.40 ustawy z dnia 9 marca 2017 r. o szczególnych zasadach usuwania skutków prawnych decyzji reprivatyzacyjnych dotyczących nieruchomości warszawskich, wydanych z naruszeniem prawa.

W praktyce orzeczniczej sądów wieczystoksięgowych istnieje rozbieżność w wykładni art. 40 ust. 1 ustawy z dnia 9 marca 2017 r. o szczególnych zasadach usuwania skutków prawnych decyzji reprivatyzacyjnych dotyczących nieruchomości warszawskich, wydanych z naruszeniem prawa (Dz. U z 2017 r., poz. 718) co do tego, czy przepis swą dyspozycją obejmuje również osoby (następców prawnych), które nabyły prawo do nieruchomości od podmiotów wpisanych na podstawie uchylonej decyzji reprivatyzacyjnej lub na podstawie aktu notarialnego sporządzonego z uwzględnieniem uchylonej decyzji reprivatyzacyjnej.

6. Superfluum w ustawie o własności lokali

art. 2 ustawy z dnia 24 czerwca 1994 r. o własności lokali

art. 3 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane

Ustawą z dnia 20 lipca 2017 r. o Krajowym Zasobie Nieruchomości zmieniono ustawę o własności lokali przez dodanie:

- w art. 2 – ust. 1a: „Ustanowienie odrębnej własności samodzielnego lokalu mieszkalnego następuje zgodnie z ustaleniami miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego albo treścią decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu oraz zgodnie z pozwoleniem na budowę albo skutecznie dokonany zgłoszeniem, i zgodnie z pozwoleniem na użytkowanie. Odrębną nieruchomości w budynku mieszkalnym jednorodzinny mogą stanowić co najwyżej dwa samodzielne lokale mieszkalne.”,

- w art. 7 – ust. 3 w brzmieniu: „W razie ustanowienia odrębnej własności lokalu bez zaświadczenia, o którym mowa w art. 2 ust. 3, powództwo o stwierdzenie nieważności takiego ustanowienia może wnieść również właściwy z uwagi na położenie nieruchomości wójt, burmistrz albo prezydent miasta.”

- w art. 11 – ust. 3 w brzmieniu: „Jeżeli wydzielenie lokalu byłoby sprzeczne z art. 2 ust. 1a, sąd, znosząc współwłasność nieruchomości, nie orzeka o jej podziale przez wydzielenie lokalu, a ustala udziały współwłaścicieli w nieruchomości”.

Art. 3 ustawy Prawo budowlane, zawiera definicję ustawową budynku jednorodzinnego, ale też nie dopuszcza wydzielenia w takim budynku więcej niż dwóch lokali mieszkalnych. Dodany ust. 1a do art. 2 ustawy o własności lokali, w części wprowadzającej niedopuszczalność ustanowienia w jednorodzinny budynku

mieszkalnym więcej niż dwóch lokali mieszkalnych, stanowi superfluum, skoro tę samą regulację zawiera art. 3 ustawy Prawo budowlane.

7. Rozbieżność w zakresie interpretacji przepisu dotyczącego opłaty od wpisu służebności – art. 45 ust. 2 i 2 ustawy z dnia 28 lipca 2005r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych

W praktyce orzeczniczej sądów wieczystoksięgowych istnieje rozbieżność w zakresie interpretacji przepisu ustawy o kosztach sądowych – art. 45 ust. 3 (od wniosku o wpis hipoteki łącznej lub służebności pobiera się jedną opłatę stałą, choćby wniosek ten obejmował więcej niż jedną księgę wieczystą), tj. czy obejmuje on tylko sytuację, gdy z istoty służebności istnieje konieczność wpisu w dwóch księgach wieczystych (np. przy służebności gruntowej w księdze władającej i obciążonej), czy też każdą sytuację, w której służebność na rzecz jednego podmiotu (jednej nieruchomości) ma być wpisana w dwóch lub więcej księgach (np. przy służebności przesyłu, gdzie służebność ma obciążać kilka lub kilkanaście nieruchomości w linii).

8. Różnice pomiędzy ustawą o księgach wieczystych i hipotece a rozporządzeniem w sprawie zakładania i prowadzenia ksiąg wieczystych w systemie teleinformatycznym, tj. art. 26 ust. 2 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o księgach wieczystych i hipotece i § 80 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 15 lutego 2016 r. w sprawie zakładania i prowadzenia ksiąg wieczystych w systemie teleinformatycznym

Rozbieżność w ww. przepisach dotyczących oznaczenia spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu - w art. 26 ust. 2 ustawy o księgach wieczystych i hipotece wskazano, że podstawą oznaczenia jest zaświadczenie ze spółdzielni oraz dane z katastru nieruchomości, tymczasem z § 80 ww. rozporządzenia wynika, że podstawą oznaczenia lokalu, do którego przysługuje spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu, jest zaświadczenie o powierzchni i położeniu lokalu, wydane przez właściwą spółdzielnię mieszkaniową.

9. Luka w Rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 15 lutego 2016r. w sprawie zakładania i prowadzenia ksiąg wieczystych w systemie teleinformatycznym, odnośnie do przyłączenia do lokalu dotychczasowej części nieruchomości wspólnej

W ww. rozporządzeniu nie uregulowano kwestii przyłączenia do lokalu dotychczasowej części nieruchomości wspólnej (np. strychu, nadbudowy), co powoduje trudności w interpretacji wniosków w powyższym zakresie oraz rozbieżności w sposobie wpisu takiego przyłączenia (zamknięcie księgi i otwarcie nowej, czy też zmiana w dziale I i II).

10. Za szeroki zakres regulacji zawartej w § 93 ust. 2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 15 lutego 2016r. w sprawie zakładania i prowadzenia ksiąg wieczystych w systemie teleinformatycznym

Powyższy przepis przewiduje, że w przypadku założenia nowej księgi wieczystej dla części obciążonej nieruchomości bądź przeniesienia części obciążonej nieruchomości do innej księgi wieczystej sąd z urzędu przenosi do współobciążenia wszystkie prawa, roszczenia, inne ciężary lub ograniczenia ciążące na nieruchomości. W przypadku wyodrębnienia własności lokali stosowanie przepisu literalnie, w pełnym jego zakresie, prowadzi do absurdalnych skutków. W szczególności niezasadne wydaje się przenoszenie z działu III księgi prowadzonej dla nieruchomości gruntowej (budynkowej) do działu III nieruchomości lokalowej służebności przesyłu i przejazdu obciążających ściśle określoną część nieruchomości gruntowej, jak również roszczeń o wydzielenie i przeniesienie własności lokalu innego niż wyodrębniany. Z tej przyczyny praktyka przenoszenia wpisów z działu III jest bardzo niejednolita.

11. Za wąski zakres regulacji zawartej w art. 19 ust. ustawy o księgach wieczystych i hipotecze

Zgodnie z ww. przepisem roszczenie o przeniesienie własności lub użytkownika wieczystego albo o ustanowienie ograniczonego prawa rzeczowego na nieruchomości może być po upływie roku od dnia wpisu w księdze wieczystej wykreślone na jednostronne żądanie właściciela lub wieczystego użytkownika, jeżeli w tym terminie nie złożono wniosku o wpis prawa, którego dotyczy roszczenie. Jeżeli złożony w tym terminie wniosek nie został uwzględniony, roszczenie może być wykreślone z chwilą uprawomocnienia się orzeczenia odmawiającego uwzględnienia wniosku. Przepis ten nie odnosi się jednak do tzw. roszczeń deweloperskich, tj. o wybudowanie budynku, wyodrębnienie i przeniesienie własności lokali. Powoduje, to, że pomimo upływu terminu do zawarcia umowy przyrzeczonej deweloper ma utrudnioną możliwość wykreślenia tego roszczenia.

12. Wykładnia art. 752² k.p.c. i art. 756³ k.p.c. oraz art. 756⁴ k.p.c. ustawy o zmianie niektórych ustaw w celu ułatwienia dochodzenia wierzytelności z dnia 7 kwietnia 2017r. (Dz. U. z 2017 r., poz. 933)

Z punktu widzenia postępowania zabezpieczającego i wieczystoksięgowego istotną zmianą była ustawa o zmianie niektórych ustaw w celu ułatwienia dochodzenia wierzytelności z dnia 7 kwietnia 2017r. (Dz. U. z 2017 r., poz. 933), która m.in. zmieniła przepis art. 752³ k.p.c. i dodała przepisy art.756³ k.p.c. i art. 756⁴ k.p.c. (w tej części weszła w życie z dniem 1 czerwca 2017r.). Zmiana ta spowodowała konieczność doręczania sądowi prowadzącemu księgę wieczyste odpisów

postanowień, o których mowa w tych przepisach. Na podstawie doręczanego postanowienia wpis do księgi nastąpi z urzędu. Przepisy te również systematyzują kompetencje sądów (cywilny, wieczystoksięgowy) w zakresie ich doręczenia i podmioty, które winny otrzymać odpis postanowienia.

Zgodnie z art. 10 ust 2 zd. 1 i 2 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. (Dz. U. t.j. z 2016r., poz. 790) o księgach wieczystych i hipotece roszczenie o usunięcie niezgodności może być ujawnione przez ostrzeżenie. Podstawą wpisu ostrzeżenia jest nieprawomocne orzeczenie sądu lub postanowienie o udzieleniu zabezpieczenia.

Zdaje się, że przepisy art. 752² k.p.c. i art. 756³ k.p.c. oraz art. 756⁴ k.p.c. nie obejmują swoją dyspozycją przypadków, w których wydane jest postanowienie o udzieleniu zabezpieczenia, które stanowi podstawę wpisu w księdze wieczystej ostrzeżenia o niezgodności między stanem prawnym nieruchomości ujawnionym w księdze wieczystej a rzeczywistym stanem prawnym.

Wydaje się konieczną, z uwagi na cel jaki ma przynieść wpis ostrzeżenia, regulacja nakładająca na sąd wydający orzeczenia w rozumieniu art. 10 ust. 2 cytowanej ustawy, obowiązek doręczania z urzędu odpisów takich orzeczeń do właściwego wydziału ksiąg wieczystych prowadzących księgę wieczystą, której treść ma być uzgodniona. Celem wpisu ostrzeżenia jest wyłączenie rękojmi wiary publicznej ksiąg wieczystych. Regulacja taka jest również niezbędna ze względu na bezpieczeństwo obrotu.

13. Wątpliwości co do formy przedstawionych przez strony dokumentów stanowiących podstawę wpisu w księdze wieczystej

Wątpliwości budzi czy są nimi wyłącznie oryginały wypisów/odpisów dokumentów wydawanych przez uprawnione podmioty czy też dopuszczalne jest przedstawienie poświadczonej za zgodność z oryginałem w sposób przewidziany przez art. 129 k.p.c. kopii takiego dokumentu. Wątpliwość wynika z dotychczasowej praktyki oraz stanowiska Sądu Okręgowego w Warszawie XXVII Wydziału Cywilnego Odwoławczego wyrażonego w postanowieniu z dnia 28 września 2017 r. sygn. akt XXVII Ca 1493/17 (kopia w załączeniu).

III. Pion rodzinny i nieletnich

1. Nieprawidłowość w sformułowaniu zawartym w art. 8 ust. 2 ustawy o pomocy państwa w wychowaniu dzieci

Po wejściu w życie art. 8 ust. 2 ustawy o pomocy państwa w wychowaniu dzieci do wydziałów rodzinnych nagminnie wpływają wnioski o wydanie tytułów wykonawczych w sprawach alimentacyjnych celem złożenia przy ubieganiu się o

świadczenia wychowawcze. Powyższe wynika z zapisu ustawy, iż świadczenie wychowawcze na dane dziecko nie przysługuje, jeżeli osobie samotnie wychowującej dziecko nie zostało ustalone na rzecz tego dziecka od jego rodzica świadczenie alimentacyjne na podstawie **tytułu wykonawczego** pochodzącego lub zatwierdzonego przez sąd. Wydaje się, że powyższe sformułowanie wynika z braku rozróżnienia tytułu wykonawczego od tytułu egzekucyjnego. Złożenie tytułu wykonawczego w organie właściwym do przyznania świadczenia 500+ uniemożliwi prowadzenie egzekucji przez komornika.

- 2. Brak przepisów regulujących problem reprezentacji w postępowaniu sądowym osoby niezdolnej do wyrażenia zgody na procedury medyczne, np. nieprzytomnej**
Niektóre Sądy posiłkują się analogicznym stosowaniem art. 48 ustawy o ochronie zdrowia psychicznego, ustanawiając dla takiej osoby pełnomocnika z urzędu, inne stosują przepisy o kuratorze dla osoby niepełnosprawnej

IV. Pion gospodarczy

- 1. Brak regulacji w Kodeksie postępowania cywilnego w postaci odpowiednika art. 26¹ prawa upadłościowego**

Aktualnie obowiązujące przepisy prawa uniemożliwiają powołanie kuratora celem podejmowania czynności procesowych dla osoby prawnej, jeżeli w składzie jej organów zachodzą braki uniemożliwiające jej działanie, co prowadzi do konieczności zawieszania postępowania procesowego i wiąże się z reguły z powołaniem kuratora w trybie art. 42 k.c., który próbuje podejmować czynności zmierzające do powołania organu lub rozwiązania spółki. Stan taki trwa wiele miesięcy, a nawet lat. Pozbawia to stronę powodową realnej szansy na dochodzenie w rozsądnym terminie swych praw przed sądem. Zdarzają się nawet takie sytuacje, w których były członek zarządu, będący jednym z wspólników, składa do sądu zawiadomienie, że został odwołany i spółka aktualnie nie ma organu upragnionego do reprezentacji.

Wobec tego, wydaje się, że wprowadzenie do Kodeksu postępowania cywilnego odpowiednika art. 26¹ prawa upadłościowego jest niezbędne.

- 2. Brak regulacji w zakresie rodzaju środka zaskarżenia przysługującego od orzeczeń wydawanych przez asesorów sądowych w okresie, w którym nie mogą wykonywać czynności sędziowskich, a orzekają w sprawach z zakresu ochrony prawnej.**
- 3. Określenie rodzaju środka zaskarżenia przysługującego od postanowienia wydanego na podstawie art. 594 k.s.h.**

Postuluję wskazanie, że analogicznie jak w przypadku grzywny nakładanej w toku postępowania przymuszającego, jest to zażalenie.

4. Wątpliwości w zakresie wykładni art. 10 § 1 k.s.h.

Zgodnie z ww. przepisem po spełnieniu warunków w nim określonych możliwe jest przeniesienie ogółu praw i obowiązków współnika spółki osobowej. Wątpliwość budzi los sumy komandytowej. Czy w razie przeniesienia ogółu praw i obowiązków komandytariusza nabywca odpowiada do sumy komandytowej zbywcy? Szczególna zaś wątpliwość powstaje w sytuacji przeniesienia ogółu praw i obowiązków komandytariusza na innego komandytariusza, czy dochodzi wówczas do zsumowania sum komandytowych? Przepisy k.s.h. powyższych wątpliwości nie rozstrzygają.

5. Relacja przepisów art. 129 § 2 k.p.c. i art. 694⁴ § 1 k.p.c.

Zgodnie z art. 129 § 2 k.p.c. zamiast oryginału dokumentu strona może złożyć odpis dokumentu, jeżeli jego zgodność z oryginałem została poświadczona przez notariusza albo przez występującego w sprawie pełnomocnika strony będącego adwokatem, radcą prawnym, rzecznikiem patentowym lub radcą Prokuratury Generalnej Skarbu Państwa, przy czym w myśl art. 694⁴ § 1 k.p.c. dokumenty, na których podstawie dokonuje się wpisu do Krajowego Rejestru Sądowego, składa się w oryginałach albo poświadczonych urzędowo odpisach lub wyciągach. Relacja powyższych norm, zwłaszcza z uwagi na wykładnię historyczną, budzi wątpliwość. Zasadnym wydaje się dodanie w art. 694⁴ § 1 k.p.c. zdania drugiego, zgodnie z którym art. 129 § 1 k.p.c. nie będzie miał zastosowania w postępowaniu rejestrowym.

6. Wykładnia art. 911² k.p.c.

Powyższy przepis wprowadza wymóg zgłoszenia do sądu rejestrowego przez komornika sądowego faktu zajęcia udziału, niemniej z przepisu tego nie wynika, czy komornik składa wniosek o przyjęcie do akt rejestrowych dokumentu zajęcia udziałów i praw współnika (akcjonariusza) i czy powinien go opłacić, czy sąd rejestrowy z urzędu, wobec uzyskanej informacji o zajęciu udziałów, składa przesłane zawiadomienie do akt rejestrowych. Praktyka sądów rejestrowych w Polsce nie jest jednolita. Z tego względu, celowym byłoby uregulowanie, czy sprawa ma być prowadzona z urzędu, czy na wniosek, a w razie przyjęcia tego drugiego stanowiska rozstrzygnięcie o podmiocie ponoszącym opłatę sądową.

7. Wykładnia art. 205 (373) k.s.h.

Powyższe przepisy stanowią, iż sposób reprezentacji zarządu spółki z o. o. (spółki akcyjnej) może być uregulowany w umowie spółki. W doktrynie i praktyce budzi wątpliwość, czy dopuszczalnym jest ustanowienie reprezentacji mieszanej i czy takie postanowienie ma skutek wobec osób trzecich i powinno być wpisywane do KRS.

Zasadnym wydaje się wyłączenie możliwości ustanowienia reprezentacji łącznej mieszanej, a przynajmniej wyłączenie skutku takiego postanowienia wobec osób trzecich, podobnie jak ograniczeń przedmiotowych prawa reprezentacji.

8. Potrzeba skoordynowania przepisów kodeksu spółek handlowych w taki sposób, aby wpis likwidatorów nie wyprzedzał wpisu otwarcia likwidacji

Zgodnie z art. 277 § 3 k.s.h. wpis likwidatorów ustanowionych przez sąd i wykreślenie likwidatorów przez sąd odwołanych następuje z urzędu. Jeżeli spółka jest rozwiązywana przez sąd, co połączone jest z ustanowieniem likwidatora, to obowiązkiem jest wpisanie do KRS likwidatorów z urzędu. Tymczasem brak jest podstaw do wpisania z urzędu otwarcia likwidacji i innych danych z nią związanych. Konieczne jest skoordynowanie powyższych norm prawnych tak, aby wpis likwidatorów nie wyprzedzał wpisu otwarcia likwidacji.

9. Uchylenie wymogu przeprowadzenia rozprawy w sytuacji stypizowanej w art. 249 § 2 i art. 423 § 1 k.s.h.

Art. 249 § 2 i art. 423 § 1 k.s.h. stanowią podstawę do zawieszenia postępowania rejestrowego w razie zaskarżenia uchwały zgromadzenia wspólników i walnego zgromadzenia **po przeprowadzeniu rozprawy**. Wymóg przeprowadzenia rozprawy nie występuje w przypadku innych podstaw zawieszenia, a nadto uniemożliwia skorzystanie z tego przepisu w sytuacji, gdy zdecydowana większość spraw rejestrowych rozpoznają referendarze sądowi na posiedzeniach niejawnych, którzy nie mogą przeprowadzać rozprawy. W praktyce często nieprawidłowo powoływana jest inna podstawa zawieszenia (art. 177 § 1 pkt 1 k.p.c.), co powoduje złożenie skargi na orzeczenie referendarza sądowego i w dalszej kolejności wyznaczenie koniecznej rozprawy oraz przedłużenie postępowania. Z tego względu, celowym byłoby uchylenie wymogu przeprowadzenia rozprawy w sytuacji stypizowanej w art. 249 § 2 i art. 423 § 1 k.s.h.

10. Zmiana przepisów kodeksu spółek handlowych poprzez odstąpienie od konieczności wyznaczania przez sąd rejestrowy biegłego rewidenta np. do zbadania planu przekształcenia (art. 550 § 2 k.s.h.), czy planu połączenia (art. 502 § 2 k.s.h.)

W praktyce, zazwyczaj wnioskodawca wskazuje we wniosku osobę biegłego, z którym również umawia się co do wysokości wynagrodzenia, a sąd uwzględnia wnioski o wyznaczenie tego biegłego, co według komentatorów jest właściwą praktyką. Konieczność złożenia wniosku do sądu rejestrowego wydłuża jedynie proces połączenia czy przekształcenia. Zasadnym byłoby przyjęcie jedynie obowiązku złożenia do akt rejestrowych planu przekształcenia wraz z opinią biegłego.

11. Wątpliwości w zakresie stosowania art. 507 § 1, art. 542 § 1 k.s.h. w zw. z art. 44 ust. 4 ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym

Wątpliwości i rozbieżności w praktyce budzi, czy w rejestrze przedsiębiorców należy wpisać wzmiankę o podjęciu stosownych uchwał o połączeniu i podziale spółki, czy jedynie złożyć je do akt rejestrowych, szczególnie, że brak jest formularza, na którym w sposób nie nasuwający wątpliwości można złożyć wniosek o wpis wzmianki, a nie połączenia, czy podziału. Wobec tego, celowym byłoby uchylenie obowiązku wpisania wzmianki o podjęciu stosownych uchwał o połączeniu i podziale spółki na rzecz złożenia tych dokumentów jedynie do akt rejestrowych.

12. Uzupelnienie regulacji zawartej w art. 44 ust. 5 w zw. z art. 45 ust. 1 ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym w ten sposób, by wraz z wpisem o umorzeniu postępowania upadłościowego sąd z urzędu mógł wykreślać pozostałe informacje tego postępowania dotyczące

Ww. przepis jest podstawą m.in. wpisu z urzędu informacji o umorzeniu postępowania upadłościowego, ale nie daje podstawy do dokonania z urzędu innych wpisów np. zmiany firmy, wykreślenia osoby syndyka, co byłoby uzasadnione i nie powodowałoby konieczności ewentualnego wszczynania postępowania przymuszającego.

13. Wątpliwości w zakresie stosowania art. 363 ustawy Prawo upadłościowe

Zgodnie z tym przepisem prawomocne postanowienie o umorzeniu postępowania upadłościowego stanowi podstawę do wykreślenia wpisów dotyczących upadłości w księdze wieczystej i w rejestrach. Wątpliwość w praktyce budzi, czy powyższy przepis powinien być podstawą do wykreślenia wpisów dotyczących upadłości w KRS, a zwłaszcza czy w oparciu o powyższą normę należy wykreślić chwilę wcześniej dokonany wpis o zakończeniu postępowania upadłościowego. Celowym byłoby jednoznaczne określenie, w jakim zakresie art. 363 Prawa upadłościowego ma zastosowanie w stosunku do wpisów w KRS. Kwestia ta nie została doprecyzowana przy ostatniej nowelizacji KRS.

14. Wątpliwości w zakresie stosowania art. 24 ust. 1 zd. 2 i 3 i art. 28 ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym

Zgodnie z art. 24 ust. 1 ustawy o KRS w razie stwierdzenia, że wniosek o wpis do Rejestru lub dokumenty, których złożenie jest obowiązkowe, nie zostały złożone pomimo upływu terminu, sąd rejestrowy wzywa obowiązanych do ich złożenia, wyznaczając dodatkowy 7-dniowy termin, pod rygorem zastosowania grzywny przewidzianej w przepisach kodeksu postępowania cywilnego o egzekucji świadczeń niepieniężnych. W razie niewykonania obowiązków w tym terminie, sąd rejestrowy

nakłada grzywnę na obowiązanych. W doktrynie i orzecznictwie występują rozbieżności, na kogo należy nakładać grzywnę (kto jest zobowiązanym – czy przedsiębiorca, czy członek zarządu) i w jakiej sytuacji ustanawiać kuratora, jaki jest zakres jego zadań, czy i jak określać je w postanowieniu. Celowym wydaje się rozstrzygnięcie, iż grzywna nakładana jest na reprezentantów przedsiębiorcy, przy czym w tym przypadku pozostanie konieczność rozważenia adresu, na który stosowane postanowienie powinno być wysłane.

15. Wątpliwości w zakresie zastosowania art. 96 ust. 1 pkt 5 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych w sprawie wszczętej przez kuratora o rozwiązanie spółki

Przepis ten stanowi, iż nie ma obowiązku uiszczenia kosztów sądowych kurator wyznaczony przez sąd orzekający lub sąd opiekuńczy dla danej sprawy. Wątpliwość budzi zastosowanie powyższego przepisu w sprawie wszczętej przez kuratora o rozwiązanie spółki, albowiem *stricte* kurator nie został ustanowiony dla tej sprawy. Konieczne wydaje się przesądzenie, czy kurator ma obowiązek uiszczenia opłaty od wniosku o rozwiązanie spółki.

16. Rozbieżności w orzecznictwie co do skutków braku zaliczki na poczet ustanowienia kuratora dla spółki

Niektórzy orzecznicy przyjmują, iż jest to podstawa do zawieszenia postępowania na podstawie art. 177 § 1 pkt 6 k.p.c., według innych podstaw do oddalenia wniosku z uwagi na treść art. 130^d § 5 k.p.c., przy czym bardziej zasadnym wydaje się to drugie rozwiązanie.

17. Brak regulacji w zakresie, kto może być członkiem zarządu spółki partnerskiej

Aktualne przepisy k.s.h. tego nie regulują, a w szczególności nie określają czy ma w tym przypadku zastosowanie art. 18 k.s.h. Konieczną wydaje się uregulowanie biernego prawa wyborczego do zarządu spółki partnerskiej, jak również wskazanie, czy zarząd ten ma prawo zgłosić spółkę do rejestru.

18. Wątpliwości w zakresie ujawnienia w Krajowym Rejestrze Sądowym kapitału docelowego w sytuacji, w której zarząd korzystając z upoważnienia dokonał podwyższenia kapitału zakładowego w ramach kapitału docelowego

Przepisy prawa nie rozstrzygają, czy w takiej sytuacji należy obniżyć ujawniony w rejestrze kapitał docelowy. Podobnie brak jest jednoznacznego przepisu, który nakazałby wykreślenie kapitału docelowego po upływie okresu, na który udzielono upoważnienia.

V. Pion pracy i ubezpieczeń społecznych

- 1. Wątpliwości co do składu sądu w sprawach związanych z dochodzeniem przez pracodawcę w oparciu o art.61¹ k.p. odszkodowania za nieuzasadnione rozwiązanie umowy o pracę przez pracownika bez zachowania okresu wypowiedzenia na podstawie art. 55 § 1¹ k.p.**

Zgodnie z ugruntowaną praktyką sprawy o tego rodzaju sprawy są rozpoznawane w VII Wydziale Pracy i Ubezpieczeń Społecznych Sądu Rejonowego dla m.st. Warszawy w Warszawie w składzie sędziego i dwóch ławników w oparciu o art. 47§2a k.p.c. Powyższa praktyka jest aprobowana w toku kontroli instancyjnej przez Sąd Okręgowy w Warszawie. Jednak analiza orzecznictwa sądów rejonowych położonych w okręgach innych sądów okręgowych wskazuje na występującą w niektórych przypadkach praktykę rozpoznawania tego typu spraw w składzie jednego sędziego (w takim składzie orzekał m.in. Sąd Rejonowy w Ostródzie w sprawie o sygn. akt IV P 163/15, Sąd Rejonowy w Szamotułach sygn. akt IV P 250/14) Za uznaniem, jako właściwego, składu ławniczego do rozpoznawania tej kategorii spraw przemawia literalne brzmienie art. 47§2a k.p.c. Jak się wydaje pogląd odmienny tj. o właściwości składu jednoosobowego opiera się na założeniu, iż brak jest racjonalnych przesłanek do różnicowania składu sądu oceniającego tą samą okoliczność w postaci rozwiązania przez pracownika umowy o pracę w trybie art.55 §1¹ k.p. w zależności od tego czy odszkodowania żąda pracownik lub pracodawca. Uzasadnionym jest usunięcie ww. rozbieżności w orzecznictwie (mającej bardzo daleko idące konsekwencje procesowe, tj. ew. skutkujące nieważnością postępowania) poprzez jednoznaczne rozstrzygnięcie tej kwestii przez ustawodawcę lub też ustosunkowanie się do niej przez Sąd Najwyższy w swoim orzecznictwie.

- 2. Kwestia wzajemnej relacji art. 9 ust. 1 c i art. 13 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych z dnia 13 października 1998 r. (tekst jednolity Dz.U z 2015 poz. 121).**

Zgodnie z tą pierwszą regulacją osoba prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą, spełniająca jednocześnie warunki do objęcia jej obowiązkowo ubezpieczeniami emerytalnym i rentowymi z tytułu pobierania zasiłku macierzyńskiego lub zasiłku w wysokości zasiłku macierzyńskiego, podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym z tytułu pobierania zasiłku macierzyńskiego lub zasiłku w wysokości zasiłku macierzyńskiego. Może ona jednak dobrowolnie, na swój wniosek, być objęta ubezpieczeniami emerytalnym i rentowymi także z pozostałych, wszystkich lub wybranych, tytułów. Z kolei art. 13 ww. ustawy stanowi, że obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu podlegają osoby fizyczne prowadzące pozarolniczą działalność - od

dnia rozpoczęcia wykonywania działalności do dnia zaprzestania wykonywania tej działalności, z wyłączeniem okresu, na który wykonywanie działalności zostało zawieszona na podstawie przepisów o swobodzie działalności gospodarczej. Na tle powyższych regulacji zarówno w orzecznictwie Sądu Rejonowego dla m. st. Warszawy w Warszawie jak i Sądu Okręgowego w Warszawie powstaje rozbieżność w przedmiocie oceny, czy osoba, która zakończyła pobieranie zasiłku macierzyńskiego powinna celem podlegania dobrowolnemu ubezpieczeniu chorobowemu ponownie zgłosić się do tego ubezpieczenia, czy też zostaje ona objęta ponownie tym ubezpieczeniem od kolejnego dnia po zakończeniu pobierania zasiłku macierzyńskiego, o ile podlegała mu przed rozpoczęciem pobierania zasiłku macierzyńskiego. Powyższa rozbieżność jest widoczna również w orzecznictwie sądów powszechnych, w tym sądów apelacyjnych (np. wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 30 czerwca 2017r. sygn. akt III AUa 862 oraz wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach III AUa 424/160).

Z poważaniem

Joanna Bitner